

1. TÁJÉKOZTATÓ KIADVÁNY

Irányelvek a Fájdalom Kezelésére a Sérülékeny Betegpopulációkban

A klinikai irányelvek olyan szisztematikusan kidolgozott állásfoglalások, amelyek lehetővé teszik a klinikusok és a betegek számára, hogy ellátásukkal kapcsolatban a legjobb döntést hozzák. Ideális helyzetben, az irányelvek evidenciákra alapulnak, azonban néha csupán mértékadó konszenzus alapú állásfoglalások (Livesey & Noon 2007). A kiadott irányelvek célja, hogy körvonalazzák az adott probléma kezelésére vonatkozó legjobb gyakorlatot. Az erős evidencia segíti a szakértői egyetértés kialakulását, azonban még evidencia jelenlétében is nehézségekben ütközhet a régóta fennálló hiedelmek és gyakorlatok megváltoztatása. A sérülékeny betegpopulációk tekintetében négy fő csoportot hangsúlyozunk a Nemzetközi Fájdalomellenes Évből: a megromlott egészségi állapotú idős felnőtteket, a gyermekeket és csecsemőket, az értelmi fogyatékosokkal élőket, és a kínzásban átesett személyeket. Noha lehetnek más csoportok is, a jelen tájékoztató kiadvány a fentebb említett csoportokra helyezi a fő hangsúlyt. A fájdalomélmények széles skálája és az érintett betegpopulációk között és azokon belül tapasztalható individuális különbségek miatt vélhetőleg nincs olyan irányelv, amely egymaga alkalmazható lenne mindegyikre. Ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódván, fontos megemlíteni, hogy néhány sérülékeny személy csak korlátozottan képes a verbális kommunikációra (pl.: a súlyos demenciában szenvedő betegek vagy a csecsemők). A fájdalom szubjektív mivoltára tekintettel speciális iránymutatás szükséges a csökkent kommunikációs képességű betegcsoportok szükségleteinek megközelítéséhez.

Példának okáért legkevesebb 10 olyan irányelv létezik, amely idős betegekre fókuszál és olyan témákat fed le, mint a fájdalom mérése és kezelése, az akut és krónikus fájdalom, vagy az oszteoarthritishez társuló fájdalom (pl.: Herr és mtsai. 2011, Schofield és mtsai. 2018, Hadjistavropoulos és mtsai. 2007, Amerikai Rheumatológiai Társaság 2012, Amerikai Geriátriai Társaság 2015, Amerikai Orvosigazgatók Szövetsége 2015, Ausztráliai & Új-Zélandi Aneszteziológiai Társaság 2013, Iowai Egyetem 2015, 2016; a demenciában szenvedő idős betegek fájdalmának mérésével foglalkozó hozzáférhető irányelvek összefoglalását Hadjistavropoulos, 2017 adja). Az értelmi fogyatékosokkal élő személyek vonatkozásában úgy fest, igen kevés irányelv lelhető fel a publikált szakirodalomban. A kutatók olykor az eredendően gyermekekre kifejlesztett fájdalommérő diagnosztikai eszközök használatát diszkutálják

© Copyright 2019 Nemzetközi Fájdalom Társaság. Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világszerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

© Copyright 2019 Európai Fájdalom Szövetség (EFIC). Minden jog fenntartva.

Az Európai Fájdalom Szövetség (EFIC) egy a fájdalommal kapcsolatos kutatásokkal és gyógyítással foglalkozó multidiszciplináris szakmai szervezet, amely az IASP 37 Európai Tagszervezetéből áll.

(Doody & Bailey 2017), a kezelési rezsímet pedig általában az etiológia és a betegek sajátosságai és preferenciái szerint szabják személyre (Doody & Bailey 2017). Mindazonáltal, voltak már arra irányuló törekvések, hogy olyan a fájdalom mérésére szolgáló diagnosztikai eszközöket fejlesszenek ki, melyek alkalmasak értelmi fogyatékosággal élő felnőttek vizsgálatára (pl.: a Krónikus Fájdalom Skála Értelmi Fogyatékos Beszédképtelen Felnőtteknek [CPS-NAID; Chronic Pain Scale for Nonverbal Adults with Intellectual Disabilities]; Burkitt és mtsai. 2009). Hadjistavropoulos és mtsai. (2011) tárgyalnak közleményükben egy az értelmi fogyatékosággal élő felnőttek fájdalmának mérésével kapcsolatos általános megközelítési módot.

A gyermekgyógyászati szakirodalom sokkal részletesebb és számos irányelv áll rendelkezésre. Ezek az irányelvek akut, krónikus vagy daganatos fájdalommal foglalkoznak és különböző országokból illetve az Egészségügyi Világszervezettől (WHO; World Health Organization) származnak (pl.: Királyi Sürgősségi Orvostani Társaság 2017, Nemzeti Intézet az Egészségért és az Ellátás Kiválóságáért [NICE; National Institute for Health & Care Excellence] 2018, WHO 2012, Brit Fájdalomtársaság 2009). Ruskin és mtsai. (2011) közleményükben tárgyalják a fájdalom mérésének lehetőségeit a csecsemők körében. A kínzáson átesett személyek vonatkozásában létezik néhány irányelv, azonban azok gyakran inkább a pszichológiai betegségek kezelésére fókuszálnak (Amris & Williams 2015) semmint a fájdalomra. Mindazonáltal számos publikált ajánlás látott már napvilágot a fájdalom kezelésére ebben a betegcsoportban (Williams & Volkman 2010, Prip & Persson 2012). Az irányelvek és a hozzájuk kapcsolódó gyakorlatok átültetése a hétköznapi életbe gyakran komoly kihívást jelent a szervezeti és személyes barrierék miatt (mint pl.: a változással szembeni ellenállás, az elégtelen szervezeti támogatás vagy a korlátozott erőforrások) (Gagnon és mtsai. 2013). Az irányelvek ismerete és a velük kapcsolatos továbbképzés kevés lehet, és gyakran szükségesek lehetnek szakpolitikai változtatások, az alkalmazás bevezetésére irányuló tervek, az alkalmazást ellenőrző helyi klinikai élharcosok, a személyzet és menedzsment elkötelezettsége és beruházások, helyszíni specifikus adaptációkat lehetővé tevő rugalmasság az irányelvek alkalmazása vonatkozásában, valamint az alkalmazás sikerének minőségi indikátorokkal való nyomonkövetése (pl.: Hadjistavropoulos és mtsai. 2016).

IRODALOMJEGYZÉK

[1] Amris K1, Williams AC. (2015) Managing chronic pain in survivors of torture. Pain Manag. 2015;5(1):5-12. doi: 10.2217/pmt.14.50.

[2] Burkitt, Breau és mtsai., (2009). Pilot study of the feasibility of the Non-Communicating Children's Pain Checklist – Revised for pain assessment in adults with intellectual disabilities. Journal of Pain Management, 2(1)

[3] Doody O, Bailey ME (2017) Interventions in pain management for persons with an intellectual disability. Journal of Intellectual Disabilities

[4] Gagnon, M. M., Hadjistavropoulos, T., & Williams, J. (2013). Development and mixed methods evaluation of a pain assessment video training program for long-term care staff. Pain Research & Management, 18(6), 307-312.

[5] Hadjistavropoulos, T., Breau, L. & Craig, K.D. (2011). Pain assessment in adults and children with limited ability to communicate. In D.C. Turk & R. Melzack (Eds.) Handbook of pain assessment (3rd Edition) (pp. 260-280). New York: Guilford Press

© Copyright 2019 Nemzetközi Fájdalom Társaság. Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világszerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

© Copyright 2019 Európai Fájdalom Szövetség (EFIC). Minden jog fenntartva.

Az Európai Fájdalom Szövetség (EFIC) egy a fájdalommal kapcsolatos kutatásokkal és gyógyítással foglalkozó multidiszciplináris szakmai szervezet, amely az IASP 37 Európai Tagszervezetéből áll.

[6] Hadjistavropoulos, T., Williams, J., Kaasalainen, S., Hunter, P.V., Savoie, M. & Wickson-Griffiths, A. (2016). Increasing the frequency and timeliness of pain assessment and management in long-term care: Knowledge transfer and sustained implementation. *Pain Research and Management*, vol. 2016, Article ID 6493463, 13 pages. doi:10.1155/2016/6493463

[7] Hadjistavropoulos, T. (2017). Guidelines and practical approaches for the effective pain assessment of the patient with dementia. In S. Gibson and S. Lautenbacher (Editors), *Pain in dementia*, pp. 177-191. Philadelphia: Wolters Kluwer.

[8] Livesey & Noon (2007) Implementing guidelines: what works. *ADC Education & Practice* 92.5

[9] National Institute for Health & Care Excellence. NICE guidelines pain management in children with medical illnesses <https://www.evidence.nhs.uk/search?q=Nice+guidelines+pain+management...children>

[10] Ruskin, D., Amaria, K.A., Warnock, F.F., & McGrath, P.A. (2011). Assessment of pain in infants, children and adolescents. In D.C. Turk & R. Melzack (Eds.) *Handbook of pain assessment* (3rd Edition) (pp. 213-241). New York: Guilford Press.

[11] The Royal College of Emergency Medicine. Best Practice Guideline. Management Management of pain in children (REV July 2017). 1. Revised. July 2017.

[12] Williams A & Volkman (2010) Understanding Pain from torture. *Pain Management*. 3. 359-366

[13] Prip K, Persson AL, Sjolund BH (2012) Sensory functions in the foot soles in victims of generalised torture, in victims beaten under the feet (falanga) and in healthy controls – a blinded study using quantitative sensory testing. *BMC Int. Health Hum. Rights*. 12.39.

[14] World Health Organisation (2012) Guidelines on the treatment of persistent pain in children with medical illnesses.

SZERZŐK

Patricia Schofield, PhD, Társelnök, Nemzetközi Év Munkacsoport
Egészségügyi, Oktatási, Orvostudományi és Szociális Ellátási Kar
Anglia Ruskin Egyetem
Chelmsford, Egyesült Királyság

Thomas Hadjistavropoulos, PhD
Öregedéstani és Egészségtani Kutatások Vezetője
Pszichológiai Tanszék
Regina Egyetem
Regina, Kanada

© Copyright 2019 Nemzetközi Fájdalom Társaság. Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világszerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

© Copyright 2019 Európai Fájdalom Szövetség (EFIC). Minden jog fenntartva.

Az Európai Fájdalom Szövetség (EFIC) egy a fájdalommal kapcsolatos kutatásokkal és gyógyítással foglalkozó multidiszciplináris szakmai szervezet, amely az IASP 37 Európai Tagszervezetéből áll.

A Nemzetközi Fájdalomtársaságról (IASP)®

Az IASP a vezető szakmai fórum a fájdalommal kapcsolatos tudomány, orvosi gyakorlat és oktatás tekintetében. [A tagság lehetősége minden olyan szakember számára nyitva áll](#), aki a fájdalom kutatásával, diagnosztikájával vagy kezelésével foglalkozik. Az IASP tagjainak száma meghaladja a 7000 főt, akik 133 ország, 90 nemzeti szervezet és 22 speciális érdekcsoport képviselői.

Az Európai Fájdalom Szövetségről (EFIC)®

Az Európai Fájdalom Szövetség (EFIC) egy a fájdalommal kapcsolatos kutatásokkal és gyógyítással foglalkozó multidiszciplináris szakmai szervezet, amely a Nemzetközi Fájdalomtársaság (IASP) 37 Európai Tagszervezetéből áll és mintegy 20.000 orvost, ápolót, tudóst, pszichológust, gyógytornászt illetve egyéb a fájdalomtudományban érintett egészségügyi szakembert reprezentál.

A Nemzetközi és Európai Év a Legsérülékenyebbek Fájdalma Ellen program keretében az IASP és az EFIC egy Tájékoztató Kiadványokból álló sorozatot adott ki, amely a fájdalommal kapcsolatos különböző témakörökkel foglalkozik. A dokumentumok számos különböző nyelvre lettek lefordítva és ingyenesen letölthetők. További információért látogassa meg a [GYAP](#) és a [EYAP](#) weboldalakat.

FORDÍTOTTA:

Dr. Szalárdy Levente

© Copyright 2019 Nemzetközi Fájdalom Társaság. Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világszerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

© Copyright 2019 Európai Fájdalom Szövetség (EFIC). Minden jog fenntartva.

Az Európai Fájdalom Szövetség (EFIC) egy a fájdalommal kapcsolatos kutatásokkal és gyógyítással foglalkozó multidiszciplináris szakmai szervezet, amely az IASP 37 Európai Tagszervezetéből áll.